

COMUNICAT DE PRESĂ

Asociația Spitalelor Publice de Psihiatrie din România (**ASPP**) împreună cu Asociația Română de Psihiatrie și Psihoterapie (**ARPP**) iau act cu responsabilitate și deschidere față de concluziile ultimului raport al Comitetului pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) al Consiliului Europei, publicat în octombrie 2025, și doresc să exprime punctul de vedere avizat al profesioniștilor din domeniul sănătății mintale din România, cu privire la constatările enunțate și la cauzele profunde ale situației actuale.

Această realitate dureroasă, prea mult ignorată și neasumată este readusă în prim plan de noul raport CPT care nu dezvăluie o situație nouă, ci readuce în atenția publică starea critică a psihiatriei românești, o imagine reală, dar incompletă, o realitate cunoscută și ignorată de ani de zile de către factorii de decizie de la nivel central.

Considerăm necesar să subliniem importanța unei lecturi atente și integrate a documentului. În spațiul public au fost preluate fragmentar doar anumite aspecte, fără a fi reflectată întreaga complexitate a constatărilor și recomandărilor formulate de CPT. O analiză onestă și constructivă a raportului presupune eliminarea unor elemente neconforme cu realitatea, înțelegerea contextului general al evaluării, a progreselor recunoscute, dar și a problemelor sistemice care persistă. Doar printr-o abordare echilibrată și reală, bazată pe întregul conținut al raportului, pot fi formulate soluții realiste și coerente pentru îmbunătățirea sistemului de sănătate mintală din România.

În spatele pereților vechi, în spatele cifrelor și al constatărilor reci, există mii de oameni – pacienți și profesioniști – care luptă zi de zi cu un sistem greoi, subfinanțat cronic, lipsit de o legislație adaptată la realitățile și cerințele actuale și nu în ultimul rând cu prejudecăți adânc înrădăcinate în societate.

Noi, cei care lucrăm în spitalele publice de psihiatrie, nu negăm disfuncționalitățile sistemice semnalate în cuprinsul raportului.

Dimpotrivă, le trăim zilnic și le semnalăm de ani de zile, cerând sprijin factorilor de decizie de la nivel central și oferind soluții reale pentru remedierea acestora.

Ceea ce lipsește nu este voința profesioniștilor, ci asumarea politică și financiară a unei reforme profunde a sistemului de sănătate mintală din România.

De prea mult timp, psihiatria a fost tratată ca o anexă a altor domenii, nu ca o prioritate națională, izbindu-ne în mod constant de o ideologie total eronată că “psihiatria nu salvează vieți” din partea unor vremelnici factori de decizie.

Spitalele noastre de psihiatrie se confruntă cu lipsa cronică de personal din cauza normativelor neadaptate cerințelor actuale, cu legislație restrictivă privind scoaterea și ocuparea prin concurs a posturilor vacante sau vacantate în decursul ultimului an, cu infrastructuri neconforme datorate lipsei acute de investiții ale ordonatorilor principali de credite, toate acestea ducând la probleme cronice ale întregului sistem ca și rezultat direct al lipsei de asumare de la nivel central.

Totuși, în aceste condiții, există oameni care fac minuni tăcute: medici, psihologi, asistenți, infirmieri, terapeuți, voluntari – oameni care, zi de zi, rămân lângă cei mai vulnerabili membri ai societății.

Ei constituie expresia veritabilă a psihiatriei românești și nu ar trebui puși sub acuzații publice nedrepte, pe baza unor afirmații neprobate din raportul CPT, care induc opinei publice o reprezentare distorsionată cu privire la pretinsa complicitate a acestora la aplicarea unor tratamente inadecvate pacienților cu probleme de sănătate mintală.

România are, începând din luna mai 2024, un Plan Național de Acțiune pentru Sănătate Mintală, adoptat de Guvernul României, rezultat al unui proces amplu și participativ, cu implicarea experților din sistem și a societății civile. Cu toate acestea, implementarea sa pare blocată între etaje instituționale, iar măsurile esențiale rămân doar pe hârtie.

Cauzele sistemice ale deficiențelor semnalate de CPT în cuprinsul raportului sunt următoarele:

Subfinanțarea cronică a psihiatriei atât din punct de vedere ale tarifelor decontate de către CNAS pentru serviciile prestate, cât și a investițiilor în infrastructurile spitalelor de psihiatrie în general de către ordonatorii principali de credite;

Lipsa unor bugete dedicate spitalelor de psihiatrie și unităților de ambulatoriu de specialitate, în special pentru implementarea unor măsuri de siguranță și programe de sprijin comunitar, deși acestea reprezintă un element esențial în prevenirea reinternărilor și în continuitatea îngrijirilor psihiatrice;

Nepunerea în acord cu nevoile reale și actuale a legislației specifice domeniului sănătate mintală prin crearea unui capitol special (sau a unei legislații speciale) pentru unitățile pentru măsuri de siguranță din țară, care să reglementeze în mod clar, coerent și specific statutul acestor spitale, modul de finanțare, modul de asigurare a pazei acestor unități, caracteristicile funcționale, tipologia clinică asistată în aceste spitale (neaplicarea măsurii de siguranță a internării medicale conform art. 110 C.P. în cazul pacienților cu Retard mintal, Oligofrenie, Demență, Alzheimer, deoarece acest tip de pacienți cu acest tip de diagnostic nu pot îndeplini criteriile necesare înlocuirii măsurii de siguranță, respectiv “până la ameliorare sau însănătoșire” așa cum prevede Codul Penal), normarea, salarizarea, recrutarea personalului, pregătirea profesională specifică a personalului, admisia exclusiv în baza sentințelor penale definitive conform art.110 Cod Penal, precum și reglementarea modalităților eficiente de reinsertie socială a pacienților supuși măsurii de siguranță la tratamentul medical obligatoriu conform art.109 Cod Penal după externare, cu referire în special la cazurile pacienților fără suport familial (cazuri sociale);

Lipsa unei coordonări reale și predictibile de la nivel central;

Absența unei politici publice coerente și a unui mecanism eficient de monitorizare și evaluare în lipsa unor standarde adaptate spitalelor de psihiatrie;

Deficitul cronic de personal medical, auxiliar și tesa special pregătit să lucreze cu pacienți cu risc crescut de auto și/sau heteroagresivitate;

Blocarea posturilor în sistemul de sănătate (Ordonanța de Urgență nr. 156/2024 privind unele măsuri fiscal-bugetare, care prevede suspendarea, de la 1 ianuarie 2025, a ocupării prin concurs sau examen a posturilor vacante din autoritățile și instituțiile publice), cu unele mici și insuficiente excepții;

Legislația în domeniul sănătății mintale care necesită actualizare și adaptare la realitățile de astăzi cu aplicabilitate practică intra și interinstituțională.

De foarte mult timp am semnalat constant autorităților centrale și locale responsabile cu finanțarea sistemului faptul că infrastructura multor unități este veche, subdimensionată și neadaptată nevoilor moderne ale psihiatriei. Problemele identificate nu pot fi rezolvate punctual, prin măsuri izolate, ci necesită investiții strategice la nivel național, prin alocarea de fonduri publice dedicate, la care se pot adăuga resurse europene și internaționale.

Fără investiții consistente, fără o finanțare predictibilă și fără o coordonare centrală reală, orice efort local rămâne doar o improvizație. Oricât de competenți sau bine intenționați ar fi specialiștii din domeniu, nu pot compensa prin bunăvoință absența unei politici publice coerente.

Se impune adoptarea unor direcții urgente de acțiune care să asigure finanțarea adecvată și o coordonare interinstituțională eficientă în domeniul sănătății mintale. Astfel, pentru a depăși stadiul cronicizării și al improvizațiilor, asociațiile solicită Guvernului și Parlamentului să trateze sănătatea mintală ca pe o prioritate strategică națională și propunem următoarele măsuri concrete:

Prioritatea 1 - Finanțare și Buget: Creșterea finanțării pentru psihiatrie și definirea unui buget adaptat pentru spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță.

Prioritatea 2 - Reformă Interinstituțională:

Implementarea urgentă a Planului Național de Acțiune pentru Sănătate Mintală 2023-2030.

Crearea unui mecanism interministerial permanent (Sănătate – Justiție – Muncă – Finanțe) pentru coordonare și monitorizare, cu participarea activă a asociațiilor profesionale reprezentative din domeniul sănătății mintale.

Prioritatea 3 - Resursa Umană:

Deblocarea imediată a posturilor în spitalele de psihiatrie și adaptarea resurselor de personal la nevoile reale, cu revizuirea reglementărilor legale privind normarea de personal din aceste unități sanitare.

Investiții în formarea profesională continuă a personalului, inclusiv în drepturile pacienților și tehnici de diminuare a conflictelor.

Prioritatea 4 - Reorganizare și Lege:

Elaborarea unei noi reglementări în domeniul sănătății mintale care să asigure un cadru coerent și predictibil.

Dezvoltarea serviciilor de psihiatrie comunitară pentru a decongestiona spitalele și a facilita reintegrarea pacienților.

Prioritatea 5 - Deblocarea proceselor de extindere și modernizare a infrastructurii:

Excluderea sistemului psihiatric în special și/sau cel medical în general din prevederile ordonanțelor care subfinanțează sistemul, împiedică temporar încheierea de noi angajamente legale pentru lucrările de reparații sau îngheață finanțarea proiectelor de investiții care extind, modernizează sau cresc eficiența energetică a imobilelor aparținând infrastructurii unităților sanitare de specialitate.

Toate aceste aspecte conduc la constatarea că psihiatria românească nu mai poate supraviețui prin reparații cosmetice. Este nevoie de o intervenție profundă, coerentă și asumată la cel mai înalt nivel de decizie — o reformă cerută de ani de zile de profesioniștii din sistem, dar amânată constant.

Pentru creșterea calității serviciilor medicale și protejarea demnității pacientului, este esențială colaborarea interinstituțională și interdisciplinară între diverse ministere implicate, instituțiile de învățământ, organizațiile profesionale și societățile medicale conexe – toți actorii care contribuie la actul medical și la siguranța pacientului. Numai o acțiune coordonată, constantă și asumată poate asigura o schimbare reală în rândul tuturor profesioniștilor implicați în acest domeniu sensibil.

Știm și am semnalat de multe ori că reglementarea în domeniul sănătății mintale nu mai corespunde nevoilor actuale ale societății și nici nu mai reflectă pe deplin standardele europene în materie. Este necesară o nouă reglementare în domeniul sănătății mintale în România, care să ofere un cadru coerent de funcționare pentru serviciile de psihiatrie și să confere un temei real și complet organizării serviciilor de sănătate mintală comunitară, astfel încât să poată fi realizată continuitatea îngrijirii pacienților cu tulburări psihice și integrarea reală în societate a acestora. Noi, ne reafirmăm disponibilitatea de a contribui, prin expertiza profesională acumulată, la elaborarea noilor reglementări.

Este important de subliniat că România nu reprezintă o excepție în Europa. Potrivit analizei comparative publicate de Cardoso și colab. (2025, European Journal of Psychiatry), majoritatea statelor europene se confruntă cu aceleași tensiuni între standardele internaționale privind drepturile persoanelor cu tulburări psihice și necesitatea protejării lor în contexte clinice complexe. Doar 45% dintre statele analizate au definiții juridice clare pentru tulburările psihice, iar în peste 40% dintre cazuri nu există criterii diagnostice standardizate (ICD/DSM) – o lipsă care generează interpretări variabile și aplicarea inegală a măsurilor nevoluntare.

Ca foruri reprezentative ale specialiștilor din domeniul sănătății mintale, luăm act, ca de fiecare dată, cu responsabilitate și interes de concluziile CPT și ne exprimăm disponibilitatea de a colabora cu autoritățile pentru corectarea deficiențelor semnalate, în limitele competențelor noastre. Subliniem, însă, că vulnerabilitățile cronice ale sistemului țin de subfinanțarea cronică, lipsa investițiilor și insuficiența resurselor umane. Acestea ar trebui să devină o prioritate permanentă aflată pe masa de lucru a decidenților politici, inclusiv a celor din domeniul finanțelor publice, masă la care ne vom alătura ori de câte ori vom fi chemați, pentru identificarea celor mai bune soluții.

Rămânem deschiși implicării active în toate consultările, grupurile de lucru și inițiativele legislative ce vizează modernizarea cadrului legal și instituțional al sănătății mintale, pentru ca România să poată oferi un sistem psihiatric uman, eficient și care să respecte pe deplin demnitatea persoanei cu tulburare psihică.

Asociația Spitalelor Publice de Psihiatrie din România împreună cu Asociația Română de Psihiatrie și Psihoterapie solicităm Guvernului și Parlamentului să trateze sănătatea mintală ca pe o prioritate strategică națională, nu ca pe o anexă a altor politici publice în sănătate.

Doar printr-o reformă sistemică, finanțare adecvată și asumare politică reală, România poate răspunde standardelor europene și, mai ales, propriilor cetățeni.

Președinte ASPP,

Dr. Lucian Constantin PAZIUC

Președinte elect ARPP,

Conf. univ. dr. Ciprian Băcilă